

УДК 811.111:7,094

Крайчинська Г., Кириєвська Т.

(м. Острозь)

Національний університет «Острозька академія»

**ГРА СЛІВ ЯК СТИЛІСТИЧНИЙ ПРИЙОМ
У ВИРАЗНЕННЯ ВИСЛОВЛЮВАННЯ
(НА МАТЕРІАЛІ АМЕРИКАНСЬКОГО АНІМАЦІЙНОГО
ТЕЛЕВІЗІЙНОГО СЕРІАЛУ «ТАЄМНИЦІ ГРАВІТІ ФОЛС»)**

Тези присвячено дослідженню гри слів у сучасній англійській мові. Сконцентровано увагу на використанні гри слів як стилістичного прийому у виразненні висловлювання, визначено сферу вживання гри слів в анімаційному серіалі «Таємниці Гравіті Фолс».

Ключові слова: гра слів, стилістичний прийом, анімаційний телесеріал, англійська мова.

Тезисы посвящены исследованию языковой игры в современном английском языке. Концентрируется внимание на использовании игры слов как стилистического средства. Определяется сфера употребления речевой игры в сериале «Тайны Гравити Фолс».

Ключевые слова: игра слов, стилистический приём, английский язык.

The article is devoted to the study of word play in the modern English. A focus on the usage and the identification of stylistic means of word play is made and it is determined the sphere and the requirement of the usage of word play.

Key words: word play, stylistic means, English language.

Гра слів часто використовується у повсякденному житті, коли мовець хоче надати ситуації комічного або дотепного ефекту. Також гру слів можна помітити у газетних заголовках, соціальних мережах, телепередачах та у повідомленнях електронної пошти. Гра слів явище непросте, адже такі мовні одиниці швидко

з'являються і розповсюджуються, або ж так само швидко виходять із вжитку. Ще з Античності було відомо про таке явище як гра слів. З давніх-давен людям було притаманно надавати форму гри в усьому для полегшення сприйняття та навчання. Гра завжди була певною способом соціального життя, яка реалізує ту чи іншу морально-соціальну ідею [3, с. 3].

Термін «гра слів» почав вживатися набагато пізніше і був введений у науковий обіг українським вченим-мовознавцем О. Тараненком: «Гра слів – це спеціальне використання звукової, лексичної або граматичної форми слів, а також частин слів, фразеологізмів, синтаксичних конструкцій для створення певних фонетико- та семантико-стилістичних явищ, що ґрунтується на зіставленні й переосмисленні, обіграванні близько звучних або однозвучних мовленнєвих одиниць з різними значеннями» [5, с. 24]. Таке мовне явище як гра слів становить складний механізм, важливими елементами якого є використання певних мовленнєвих явищ, наприклад, омонімії, паронімізації та полісемії. Гра слів діє на різних мовленнєвих рівнях, вона відбувається на базі як уже уживання існуючих мовленнєвих одиниць, так і за допомогою творення нових мовленнєвих одиниць.

Матеріалом нашого дослідження було вибрано американський анімаційний телевізійний серіал «Тасмниці Гравіті Фолз» режисера Алекса Хірша. Цей серіал про пригоди близнюків Діппера та Мейбл Пайнс, які проводять свої літні канікули у вигаданому містечку Гравіті Фолз. Серіал потрапив в ефір у червні 2012 року. Досліджень, присвячених опису гри слів на матеріалі цього серіалу, за нашими даними, ще проведено не було. Анімаційний телевізійний серіал «Тасмниці Гравіті Фолз» складається з двох сезонів по двадцять дві серії [4]. Назва серіалу вже є грою слів. «Тасмниці Гравіті Фолз» (Gravity falls) – це буквально «гравітація падає». Режисер використовує каламбур (вид гри слів), щоб зацікавити глядача і натякнути на аномальні та містичні події, які розгортаються у цьому містечку.

У ході досліджень на фонетичному, семантичному та граматичному рівнях було визначено різні види гри слів. Основним видом цього стилістичного засобу є каламбур – один із різновидів

гри слів, який використовує слова та словосполучення з подвійним значенням або заміну їх омонімами, щоб досягти комічного або риторичного ефекту [1]. Часто трапляються й інші види гри слів, наприклад скорочення, спунеризм, анаграма, хронограма, звуконаслідування та інші.

Переглядаючи серіал, було виявлено й інші приклади каламбурного використання слів, а саме: сувенірний магазинчик, в якому працювали та проживали головні герої називається «Tourist Snack», буквально «закуска з туриста». Аналізуючи контекст та певні комунікативні ситуації, глядач за допомогою переосмислення розуміє, що назва означає «приманка для туриста».

Ще одним прикладом використання каламбуру, метою якого було досягнення гумористичного ефекту у цьому серіалі, є назва острова «Scuttebutt island», буквально «Острів Пліток». Такою назвою острова автор натякає глядачу, що все на цьому острові вигадане і гіперболізоване через місцеві плітки.

У серіалі вживається словосполучення «male man» (справжній чоловік), яке є омофоном до слова «mailman» (поштар), при однаковому звучанні наведені приклади мають різне значення. Для прикладу розглянемо діалог, взятий із досліджуваного серіалу.

– I am looking for mailman – said woman.

– You want to say that I am not male man – said Dipper.

Беручи до уваги однакове звучання цих слів та загальний контекст серіалу, можна ствердити, що між співбесідниками виникло певне непорозуміння. Жінка шукала поштаря, а Діппер, неправильно інтерпретуючи її слова, сприйняв її звернення як натяк на те, що він не є справжнім чоловіком.

Аналізуючи лексику серіалу «Таємниці Гравіті Фолз», було виявлено вживання не лише каламбуру, а й інших видів гри слів, наприклад, portmanteaus («валізи») – слова-валізи, які утворюються шляхом об'єднання двох слів та їх значень. Першим, хто ввів та популяризував цей вид гри слів, був британський письменник Льюїс Керролл, він вперше використав слова-валізи у своїй книзі «Аліса в Задзеркаллі». Л. Керролл дав таку назву для свого нововведеного терміна, тому що буквально – це валіза з двома відсіками. Слова-валізи утворюються за допомогою скла-

дання двох слів, мають дві складові і отримують зовсім інше значення [6, с. 154].

Головні герої серіалу «Таємниці Гравіті Фолз» часто використовували слова-валізи як особливий стилістичний прийом, для надання висловлюванню більшої експресивності. Наприклад, перебуваючи на літніх канікулах у свого двоюрідного дідуся Стена, який близнюкам був ще й дядьком, діти об'єднали два слова «grandpa» (дідусь) та «uncle» (дядько) в одне і називали Стена – Gruncle Stan. Цей стилістичний прийом був використаний як розкодування імені Норман «Norman», тобто «norman» та «man», що означає нормальна людина. Або ж, об'єднавши фразу «transformation into a man», у серіалі «Таємниці Гравіті Фолз» утворено одне слово «mansformation», пряме значення якого – «перетворення в справжнього чоловіка».

Використане у серіалі «Таємниці Гравіті Фолз» слово «gobblewonker» також об'єднує значення двох слів «gobble» (пожирати) та «wonker» (ідіот), тому «gobblewonker» означає пожирач тих, хто є дуже наївним і вірить у всілякі нісенітниці. Словосполучення «shim-shammed» також є стилістичним засобом використання слова-валізи. «Shim-shammed» означає «по скапливло», об'єднано два слова стрибати та плавати.

У серіалі «Таємниці Гравіті Фолз» використовувалися спунеризми – умисна або ненавмисна перестановка (зазвичай початкового) звуку (або звуків) двох або більше слів для того, щоб викликати комічний ефект [1]. Як, наприклад, у фразі «I wow you», що означає «I love you» (я люблю тебе). Інша фраза «spill the beans» означає «проговоритися», а у контексті глядач це сприймає як вигадане слово «пробобкатися» з прямим натяком на боби «beans», які звучать в мові оригіналу.

У серіалі «Таємниці Гравіті Фолз» вживається анаграм – це стилістичний прийом, який дозволяє отримувати з одного слова або словосполучення інші слова, шляхом перестановки букв або складів. Утворені нові слова несуть вже інше смислове навантаження, але вони наповнені смислом. У середні ХХ століття вважалося, що анаграма має містичну силу [2, с. 134]. Прикладом цього стилістичного прийому є вигадане слово «eleventeen».

Такого слова не існує в англійській мові, проте це слово несе певне смислове навантаження, яке глядач серіалу «Таємниці Гравіті Фолз» має осмислити та зрозуміти. У досліджуваному серіалі слово «eleventeen» означає велика кількість чогось. Це слово вживалося у такому контексті:

- Mable, how much candies have you eaten?
- Eleventeen.

Ми дослідили перший сезон анімаційного телевізійного серіалу «Таємниці Гравіті Фолз», у якому було виявлено використання більше ніж 50 випадків гри слів. Гра слів утвердилася у сучасній англійській мові як стилістичний прийом, який є дуже популярним у різних жанрах літератури, у повсякденному житті, у соціальних мережах та у мультсеріалах, адже лексичне та семантичне значення при грі слів легко сприймається і викликає комічно-гумористичний ефект, що притягує увагу читачів або глядачів. Вивчення цього стилістичного прийому є надзвичайно важливим для глибшого розуміння змісту анімаційного телевізійного серіалу «Таємниці Гравіті Фолз».

Література:

1. A Guide to English Puns and Wordplay [Електронний ресурс], 2014. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.oxford-royale.co.uk/articles/english-puns-wordplay.html>
2. Академічний тлумачний словник української мови, 1970–1980. – 11 томів.
3. Колесниченко С.А. Условия реализации стилистического приема игры слов в английском языке: Автореф. дис. канд. филол. наук. – Л., 1984. – 20 с.
4. Серіал «Гравіті Фолз» оригінальна озвучка+ субтитри [електронний ресурс] – 2012- режим доступу до ресурсу: <https://voriginale.tv/video/gravity-falls>
5. Тараненко О. О. Гра слів / О. О. Тараненко // Культура слова, 1997. – Вип. 50. – С. 37–41.
6. Тимчук О. Семантико-стилістичне явище гри слів в англійській мові: лексичний аспект / О. Тимчук // Нова філологія. – № 35. – Запоріжжя : ЗНУ, 2009. – С. 153–156.